

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

17. An recte, & laude dignum faciant qui in Monasteriis, Ecclesiis, Ornasmnets, &c. ab eisdem fundatis, & confectis arma sua gentilitia reponunt? Et quid maxime de personis Ecclesiasticis? Ex p. 10. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

Sint Concionatores? Ex part. 6. tract. 7. & Misc. 2. Ref. 12.

§. 1. **R**espondent aliqui recentiores non accusari à peccato, dum legitimo impedimento non detinetur. Ratio est, tum quia iure diuino Parochi tenentur concionari: tum quia Tridentinum Concilium determinat tempus, quo Parochi teneantur per se, vel saltem per alios concionari, si legitime impedito fuerint: si ergo nullo rationabili impedimento laborent, non videntur oneri suo satisfacere, si per se ipsos non concionentur.

2. Alij verò putant excusari: quia qui per alium facit, per se ipsum facere videtur & censetur: tum quia populus nullum patitur detrimentum, & ipse necessitati sufficienter occurrunt, alio concionem habente, vt suppono.

3. Mihi dicendum videtur satisfacere obligationi iuris diuini, vt patet ex rationibus pro secunda sententia allatis, modò Concionatores apti sint & idonei, sufficienterque occurrant necessitatibus populi indigentis prædicatione verbi Dei: non verò videntur simpliciter satisfacere obligationi iuris humani, quo decernitur, vt Parochi solum per alios concionentur si legitimo detineantur impedimento. Et hæc omnia docet Bonacina *tom. 2. disp. 5. quest. unica, punct. 2. num. 29.* qui, vt videt, tenet Parochum in nostro casu satisfacere obligationi iuris diuini, non autem iuris humani, Concilij videlicet Tridentini.

4. Sed si hæc opinio esset vera, ferè omnes Parochi hodie obligationi Concilij minime satisfacerent: idcò puto cum Agidio Trullenchi in *Decalog. tom. 1. lib. 3. c. 1. dub. 4. num. 15.* in nostro casu Parochum, qui nunquam aut rarò Concionem habet ad populum, eò quòd in eius Parochia non desint Concionatores, satisfacere non solum obligationi iuris diuini, sed etiam iuris humani. Et ratio est, quia hæc videtur mens Concilij: si quidem populus tunc nullum salutis patitur detrimentum. Ergo, &c.

RESOL. XVI.

An instrumenta musica sint in Ecclesijs adhibenda? Ex p. 11. tr. 4. & Misc. 4. Ref. 44.

§. 1. **T**empore D. Thomæ, vt patet in *2. 2. quest. 91. art. 2. ad 4.* Ecclesia nondum receperat vsus musicorum instrumentorum, & D. Augustini testimonio constat cytharam ab Ecclesia fuisse proscriptam: nonne, inquit in *psalm. 32. concio. 1.* id egit institutio in nomine Christi vigiliarum istarum, vt ex isto loco cytharæ pellerentur? Auctor questionum ad Orthodoxos apud Iustinum *q. 107.* affirmat sublatum esse in Ecclesijs vsus instrumentorum inanimorum, & relictum esse canere simpliciter.

2. Verum quòd post multa sæcula vsu receptum sit, vt in Ecclesiasticis officiis instrumenta musica adhiberentur, nullo modo est improbandum; modo Christianam præferant cum grauitate, & suauitate modestiam: quia deprehensum est, multos Christianorum infirmos, & imperfectos, ita esse ad deuotionem prouocandos.

3. Vnde in his posse peccari non est negandum, vt si quis prophana cæuet organis, eaque inferat velut partem diuini officij, vt loco alicuius Sacri Versiculi, vel Antiphonæ peccatum est ex genere suo mortale, tum quia est crimen falsi. Si non inferat ea velut partem officij, sed tantum applicet consonantiam soni ad verba diuina, videndum est quanam sit istius soni natura, vel conditio, quis euentus: si conditio talis sit, vt iudicetur esse prouocatiuus ad malum, peccatum est

mortale, aut veniale secundum quantitatem mali, & prouocationis ad illud: & similiter si audientes incitantur ad malum. Alioquin potest nullum esse peccatum, secluse scandalo. Si organis velit significare profana, solum causa delectationis, non autem inferendo tantquam partem officij, & ea prophana sint honesta, peccatum duntaxat veniale: si inhonesta, mortale.

4. Neque refert, quòd sonus abstrahit à materia, & quòd qualibet melodia soni potest applicari ad verba sacra: certum est enim, quòd quidam soni sunt, vt accommodati ad delectationem audientium etiam qui non nouerunt illos, nisi vt sonos verborum profanorum, aut lasciuorum: vnde, & per eos excitantur ad illa profana, vel turpia.

5. Itaque, vt habetur in *c. cantantes dist. 92. ex S. Hier. in c. 5. epist. ad Ephes.* non sunt in Ecclesia in tragico-modum guttur, & fauces dulci medicamine leniende: id est electuariis ad vocem clariorem edendæ, vt exponit ibi Gloss. nec theatrales moduli & Cantica sunt audienda, sed in timore, in opere, in scientia scripturarum. Et in eandem sententiam contra haereticos cantus, quibus deuotio contemnitur, & lasciuia propalatur multa habentur *extrag. vnic. de vit. & bonif. Cler. & in Trid. sess. 22. in decreto de obseruandis in celebr. Missæ, in iungitur Ordinariis locorum, vt necesse ab Ecclesijs eas musicas, quæ sine organo, sine cætu lasciuum aliquid, & impurum miscent, & illos grauius improbant Doctores communiter, vt Palod. in 4. dist. 15. q. 5. art. 2. Caietan. 2. 2. q. 91. art. 1. vers. inter hæc. & in summa verb. organor. vsus. Nauarr. in man. cap. 12. num. 88. Valent. 2. 2. disput. 6. q. 5. pun. vnic. Suarez, de hor. Can. cap. 13. num. 16. & 17. Sanchez in summi. tom. 1. lib. 2. cap. 37. nu. 7. Baldellus tom. 2. lib. 3. disp. 42. n. 16. Syluius in 2. 2. D. Thom. q. 91. art. 2. circa finem, & alij.*

RESOL. XVII.

An rellè, & laude dignum faciam, qui in Monasterijs Ecclesijs ornamentis, & ab eis iam fundatis, & confectis arma sua gentilicia reponunt? Et quid maxime de personis Ecclesiasticis? Ex part. 10. tr. 12. & Misc. 2. Ref. 38.

§. 1. **H**anc questionem late, & ad partes pertrahat Herudius Iuriconsultus Andreas Magenis in suo tract. *Iuridico-Historico Politico de Adornata ornata, cap. 18. num. 134. & seq.* & pro negatiua sua sententia videtur obseruandum, illos, qui signa sua in Ecclesijs, quas construant, affigunt, graue periculum incurere, ne meritum omne amittant, quòd fieri tradidit ex antiquioribus, Geminianus in cap. *Dua sunt 45. dist.* quem refert, & sequitur Bernardus de Landriano, in addit. *Panomianus in cap. Dilecti. de exco. cessib. Pralator.* Idem cum aliis admittit Chastaneus *conclus. 13.* vbi rotundè dicit, aduertendum esse quòd ponentes arma sua in Ecclesijs, quas faciunt, aut in ornamentis, quæ donant Ecclesijs, siue Monasterijs, meritum perdant. Et præter hos dissualorem eundem re se inter modernos præbet Anton. Sola *super. dist. Decret. de armis, & insignis, gloss. 2. num. 8.* Vbi grauius monet Ecclesiarum Fundatores, ornamentorumque Ecclesiasticorum largitores, ne in capellis, vel ornamentis insignia depingi, vel inscribere, eò quòd peccati id boni operis meritum amittant. Denique hanc ipsam fati superque confirmatam decisionem summæ auctoritatis ac nominis Iuriconsultus Gabriel Palæothoritis ac nominis Iuriconsultus Gabriel Palæothoritis, *de Imagin. lib. 2. cap. 47. versic. Potes etiam, ex. pt. & tuetur inquiring, grauius errari, si insignia in Ecclesijs ponantur, aut cum rebus sacris, & diuino cultui additis coniungantur, quòd inde non parua indignitas,*

dignitas, & summa analogia: offensio consequatur. Ibi-
dem subiungens, licet hæc in Laicis forte dissimulan-
da sint, in personis tamen Ecclesiasticis minus tolerari,
& maius argumentum spiritus, & prudentia eos
præbituros, si illa præmittant. Nam cum Clerici, &
charactere, & vestitu, & piis fidelium oblationibus, &
elemosynis, quibus fruuntur, item officiis quæ sus-
tinent, & sacris omnibus quibus initiati sunt, publ. cõ
profiteantur, se à multo abesse longius, & summo Deo
verè dedicatos; æquum, & corundem muneri conueni-
ens est, vt in his familiarum insignibus, in his titulis
affinitatum, se ceteris præbeant dissimiles, in ipsorum
locum Ecclesiasticum titulos, si habent, inferant; aut
ab officio Ecclesiastico, cui addicti sunt, aut aliud
aliquid petant, quod & studiis ipsorum respondeat, &
cum instituto viuendi genere congruat, denique re
ipsa aliquid significant, quod ab eo, quod insignia face-
re solent, longissime ablit. Nam cum ista ostendant res
illius esse proprias, cuius insigne ferunt, debent ista
quidem ostendere, id quod possident, esse Ecclesiæ
proprium, esse dignitatis, aut officij, in quo positi
sunt, aut aliquid aliud, cum via Ecclesiastica consen-
tens. Hæc hætenus ex Palæoto. Exiitio autem præ-
citas Aurores in hac traditione potissimum respec-
xissè ad abusum huius rei, quem Palæotus dicit. cap.
48. tam longè processisse, adeoque hominum animis
dicit infestis, vt si cui venit in mentem Ecclesiæ
ædificare, aut singulari aliquare illam exornare, statim
etiam ante cepti operis initium cogitare incipiat,
quem reperire possit illustriorem locum, vbi insignia
sua collocare possit, vt si fortasse in primis nob. liter,
accuratè prospiciendo, vt signum suum summe con-
spicuum, impenitèq; elaboratum, omnium oculis ap-
pareat.

2. Verùm licet Magerus *vbi supra*, pro parte negati-
ua varias adducat rationes, & ad argumenta contra-
ria respondeat; tamen *num. 82.* sic asserit: Ceterum
his ita dissolutis, licet assera hucusque negatiua opi-
nio theoreticè disputando iure optimo defendi posse vi-
deatur, ne tamen quis sensum nostrum durius inter-
pretetur, existimando, nos magnis Prælati, & Prin-
cipibus viris penè innumerabilibus qui summa pietate
præditi, in construendis Ecclesiis, isdemque insig-
nium thesauro augendis, toti insudant, & insig-
nia ibi sua reliquerunt, aliquam reprehensionis notam
inurere, idcirco quia propositi non est nostri, tanto-
rum virorum facta redarguere, aut de alienis consilijs
iudicium ferre, sentimus prædictam decisionem cum
mica, quod aiunt, salis accipendam esse, adeoque insti-
tutum illud assignandum insignium, quod latius inter
Prælatos Ecclesiarum dimanauerit, per se non esse re-
prehendum: Cum enim signi natura indifferens
sit, & in medio quasi loco inter virtutem, & vitium
cõsistat, quod totum à vano hominis proposito alium,
& alium finem respiciendo proficiscitur. Ea propter
hæc in rebus agentis intentionem spectandam rectius
asserit Purpuratus in *l. n. 156. ff. si cert. per.* eumque se-
quutus Anton. Sola *super d. decret. de Arm. & Insign.*
gloss. 2. n. 8. quæ si recta sit, armorum positio non so-
lum ab omni vituperatione aliena, verum etiam ad-
modum Deo accepta, & meriti loco esse, sicut è diuer-
sò, quando deest rectus finis, per eandem peccati labes
contrahi potest. Quare Prælatos illos excusatione di-
gnos putamus, qui cum videant, consuetudinem hanc
Titulorum, & insignium retinendorum vsu, & consen-
su penè omnium, qui dignitates in Ecclesia obtinent,
receptam, eandem ipsi quoque vt ad virtutes, quibus
dignitates promeruerunt, consanguineos successores
excitent. Itaque si quis est, qui insignia sua in turribus
Templorũ, vel ipsis etiã in Ecclesiis ponere vult, illud
in primis illi curandũ esse existimo, vt cum sibi finem
præfigat, vel alios exemplo suo in exornandis ædibus

Sacris excitandi. Hucusque Magerus: Et sic tot Pon-
tifices, Episcopos, Reges, & alios viros nobiles fecisse,
& facere existimandum est, & est vsus commu-
nis omnium Fidelium timoratorum conscientia, qui
etiam in vasa aurea, vestes, & alia ornamenta Ecclesiis
donata, apponere solent arma gentilitia.

RESOL. XVIII.

An mulier sit homo? Ex part. 11. tract. 3. & Mis. 3
Rel. 2.

§. 1. **R**isisti-ne? Anigma dissoluam, quod pro præci-
satis necessarium esse videbis. Quæro igitur
sicut femininus sexus masculino continetur, an quo-
que hominis appellatione contineatur femina? Res-
pondeo, quod hoc in dubium reuocauit Iacobus Cui-
acius, quinimò serio affirmavit appellatione hominis
non contineri feminam, motus autem fuit *l. 38. §. qui
abortionis ff. de panis*, in qua hoc asseri videtur, quod
femina homo non sit, cum homini illic opponatur,
verba textus istius hæc sunt: *Qui abortionis, aut ama-
torum poculum dant, etsi dolo non faciant; tamen quia
mali exempli res est, humiliores in metallum, honestiores
in insulam, amissa parte honorum, relegantur, quod si eo
mulier, aut homo perierit, summo supplicio afficiantur.* Ex
hac igitur appositione infert Cuiacius, & alij nonnulli
ipsum secuti, mulierem non esse hominem, nec homi-
nis appellatione comprehendit.

2. Sed tamen grauitèr errat Cuiacius, cum textu iu-
ris euidèntissimo doceri possit, feminam hominem
esse; Nam in *l. 32. de verb. signif.* ait Gaius, hominis
appellatione tam feminam, quam masculum contine-
ri non dubitatur, quibus verbis significat I. C. feminam
non minus esse hominem atque masculum, & hoc
adèd esse certum, vt de eo non dubitetur.

3. Ad *d. l. 8.* respondetur, hominem ibi non oppo-
ni mulieri, sed cum illic agatur de duobus poculis ama-
torio, & abortionis, subijci per relationem poculo
abortionis mulierem, quæ sola abortire potest: pocu-
lo vero amatorio hominem, vtrumque sexum com-
prehendentem, cum certum sit vtrique sexui hoc propi-
nari; nam per hominem intelligitur is qui in vtero
est; de quo nondum constat an masculus sit futurus,
an femina, quippe tam facile possit nasci femina
quam masculus, vt proinde hinc ipse textus rectè con-
sideratus, sententiam nostram perspicuè demonstrat,
atque euincat & feminam in iure hominem appel-
lari.

4. Itaque generaliter receptum est, masculinum, con-
cipere femininum *l. qui duos 60. in fine, ff. de legat. 3. l. 1.
in rebus supram 101. ff. de verb. signif.* cum alijs adduc-
tis per Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. quest. 16. à princ.*
Quod alij ex propria significatione, vel ex interpreta-
tione comprehensiuè venire tenent, vt per gloss. in
lib. 1. ff. de verb. signif. Rimin. Iun. *conf. 737. n. 4. l. 7.
Alexand. conf. 55. col. ult. vers. præterea illa verba lib. 3. &
conf. 17. col. 3. vers. quarto quia lib. 7. Bero. conf. 113. n. 1.
lib. 2. Cephal. conf. 484. num. 32. Angulc. conf. 64. n. 2.
lib. 6.*

5. Hinc in constitutione odiosa, & pœnali continen-
te odium rationabile sub masculino, femininum com-
prehenditur, Tiraq. in *tract. de vtroque retractat. part.
1. §. 1. gloss. 9. num. 233.* tum quia etiam in pœnalibus
dispositum de masculis regulariter ad feminas exten-
ditur, Bal. *l. ne passim. 13 C. de iur. & fact. ignor.* Hyppo-
lit. de Marfil. *l. si quis viduam 5. numer. 5. cum sequen.
ff. de quest. ion.* Idem Hyppolit. *l. 1. num. 261. cum 8.
sequenibus C. de rapt. virg. & que adeo, vt etiam pœ-
na l. quisquis. C. ad l. l. maiest.* licet illa lex vtatur
termino masculino, in feminis locum habeat gloss. *d. l. 1.
quisquis*